

A világ vége

Születésnapi ajándéokra vadásztam a Múzeum körüti antikváriumokban. Szerb Antal *Budapesti Kalauz Marslakók számára* című könyvecskéjét kerestem, ajándék lenne Kereszturi Ákos barátomnak, a Mars nagy ismerőjének és kedvelőjének, aki többet tud a vörös bolygóról, mint mi itt, mindannyian. Lássa ő is, mit érdemes megmutatni a mi városunkból a Marsról idelátogató turistának! A harmadik boltban találtam is egy szép kis hasonmás-példányt.

Csillagászati szemmel is körülnéztem a Honterus antikvárium polcain: most már van egy kis füzetem Martin Lajosról is, a repülés magyar úttörőjéről (emléktáblája a budai Várban van, jól jön még a füzet csilagsétáinkon). Nini, mi ez a vaskos könyv? Flammariontól *A világ vége!* Megvan ez nekem egy 1900-as kiadásban, de ez az 1894-es egészen szép, impozáns példány! Az 1900-as verzió kis formátumú, gyenge papírra nyomva, a fordítója is más, a két-féle kiadásnak mintha nem is lenne köze egymáshoz. Az 1894-es verziót a Légrády testvérek adták ki, jó minőségű papíron, drámai hatású illusztrációkkal. Amaz a szegény ember világvégeje, emez a gazdagé. Mert most igenis gazdag embernek érzem magam, és már emlékszem is rá: évekkal ezelőtt Csukovics Tibornál lapozgattam ezt az 1894-es kiadást, mondtam is neki, Tibi, nem akarod nekem adni? (Nem akarta.)

Lelkük van a régi könyveknek, meg történetük is, csak nemigen akarják elárulni. Az én példányom viszonylag bőbeszédű: Lőw Márton könyvkötő kötötte be Nagyváradon. Egy pecsét tanúsága szerint első tulajdonosa Dr. Grosz Menyhért volt, egy másik pecsét szerint második tulajdonosa Dr. Mecseki Rudolf budapesti főorvos. Vagy fordítva, ezt nem mondja meg *A világ vége*. A harmadik tulajdonosa most én leszek még néhány évig, a címnegyedben már ott is az ex librisem, jelezve, hogy átmenetileg enyém

A világ vége. Halló, negyedik tulajdonos, kedves könyvbarát, köszöntlek 2022-ből!

Flammariont sokan nem szerették a csillagászok közül, hiszen nem is volt ő igazi, végzett csillagász, inkább volt lánglelkű költő, aki az égbolt nagyszerűségét akarta megosztani – lehetőleg mindenkivel, de legalábbis a művelt közönséggel. A világ vége a XXV. században bekövetkező világvégéről szól, nagyon XIX. századian. Aki szereti azt a századot, a boldog békeidőket, a gőzhajtású, valódi és eredeti „steampunk-évszázadot”, annak nagyon is ajánlom Flammariont. A világ vége inkább romantikus regény, mint ismeretterjesztés, de leginkább valami bizarr elegye a kettőnek.

Üstökös jelenik meg egünkön, és a számítások alapján egészen bizonyosan bolygónkba fog csapódni. A marslakók fotonikus sürgönyben megüzenik a földlakóknak, hogy Itáliában csapódik be az üstökös, nem messze Rómától. Így is lesz, mi több, a magasságból lesújtó égitest agyoncsapja a pápát. Nem sokkal korábban a csillagászat tudománya még úgy vélekedett az üstökösökről, mint látványos, fenyegető, ám valójában ártalmatlan égitestekről. Az üstökös a „láthatós semmi”. Immár a látható valami.

A világ vége tehát rendkívül eklektikus mű, amely talán éppen ezért lehetett népszerű a maga korában. Abban a korban, amikor a világ végét úgy képzelték el, hogy a Föld kihűl (Az ember tragédiája, tizenötödik szín), kiszárad, avagy elborítják az óceánok a szárazföldeket. „A boldogtalan emberi fajzat a hidegtől pusztul el.”

A világ végéről manapság másként szokás vélekedni. Az előttünk álló tél, a szurreális gázárak, a szomszédságunkban zajló háború épp elég ok arra, hogy előre lássuk a kényelmes világ végét. A világ igazi vége azonban akkor köszönt be, ha már nem lesznek antikváriumok.

Mizser Attila